

Izhaja vsaki četrtek ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 K.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Naročnino in naznaniila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Como) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin., dvakrat 12 vin., trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: **Ivan Bajt** v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Na delo!

III.

Ob tej gonji proti duhovnikom pride nam v misel basen o ovcah in volkovi. Našemu ljudstvu se godi kakor ovcam v basni. Ovce namreč so se dale pregovoriti, da so zveste pse odslovile kot svoje varuhe, spustile pa zaupno volkove v svoj hlev ter jih sprejele za svoje varuhe. „Dober“ prijatelj namreč je ovce „na-farbal“, da volkovi so nedolžna, neškodljiva bitja. Le ker se pretepa željni psi vedno koljejo z miroljubnimi in dobromislečimi volkovi, je bil doslej preprič.

Ovce so na to odslovile svoje čuvaje in volkovi so se utaborili v ovčnjaku. In? Volkovom se dobro godi. Oni se množe in se rede. Ovce pa? So ovce: Mialijo, da so le zato, da jih volkovi požoro.

Ta basen nam prav lepo slika sedanjí položaj na Goriškem. Duhovniki so krivi vsega zla. Ljudstvo odpovej se duhovnikom, pa se ti bo dobro godilo, govore volkovi — naprednjaki. In ubogo ljudstvo veruje volkovom, volkovi pa je mrevarijo. In da je temu tako, hočemo pokazati s par vzgledi.

Prvi dokaz nam daje pobiranje užitnine v deželni upravi. Kakor znano, so razne dežele pobirale užitnino v lastni upravi ter tem načinom zelo pomnožile deželne dohodke. Tako je prišla samo Kranjska od 51.000 kron, katere je dobivala potom zakupa za žganjine, do 868.000 kron čistega dohodka potom lastne uprave. Jednako Štajerska. Tudi goriški deželni zbor je sklenil, da pomnoži deželne dohodke, pobirajući užitnino v deželni upravi. Vsa zadeva se je bila mirnim putem izvedla, da ni pričela nasprotovati narodno-napredna stranka. Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je sklenil nastopiti proti deželnemu zakupu užitnine. Pričelo se je hujskanje po deželi. „Soča“ in nje zaupniki nahujskali so krčmarje, da niso podpisali izjave v prilog deželnemu zakupu. Sam vrhovni general in posebljeni izvrševalni odbor narodno-napredne, dr. Tuma, ki je deželni odbornik, je na shodu v Vrtojbi nastopil proti užitnini v deželni upravi. Tako je narodno-napredna stranka osleparila goriško deželo za ogromno svoto. Radi narodno-napredne zdražbe bo goriška dežela trpela škodo vsako leto do 130.600 K, kar znaša v desetih letih 1.306.000 K.

To je resnica, katere vse slepomisenje „Soče“, vsa Tumova odprta pisma ne zbrisejo. Osleparjeni so davkoplačevalci goriške dežele, v prvi vrsti posestniki, ki morajo pokrivati pretežni del deželnih potrebščin. Kmetijski posestnik je vsled te narodno-napredne zdražbe pa dobil najhujšo rano. In okolu kmetov se sedaj posebno suče dr. Tuma, loveč mandate za naprednjake.

Komu v korist je narodno-napredna stranka prepredila deželno upravo užitnine? Na korist jednemu možu četudi Slovincu, možu-milijonarju Jožefu Gorjupu. Gotovo je, da Gorjup ima pri zakupu užitnine lepe dobičke. Ako bi zakup užitnine Gorjupu ne donasal dobičkov, ne bi se vsakokrat toliko prizadeval, da bi dobil užitnino v zakup. Ko so se pred tremi leti krčmarji nekaterih okrajev med seboj pogovorili, da sami užitnino prevzamejo v zakup, se je tvrdka Gorjup

trudila na vse pretege, da so krčmarji odstopili ter Gorjupu prepustili zakup užitnine. Zato pa je Gorjup veljavnejšim krčmarjem doličnih okrajev dovolil posebne ugodnosti. So krčmarji, ki skoraj nobene užitnine ne plačujejo, katerim je Gorjup na stotake vsako leto popustil pri užitnini, da je le njemu ostala. Ker pa so krčmarji po večini v naprednem taboru, je narodno-napredna stranka njim v korist sklenila nastopiti proti užitnini v deželni upravi. Torej radi Gorjupa, ki je agitacijo proti užitnini v deželni upravi na eden ali drugi način gotovo dobro poplačal narodno-napredni stranki, radi narodno-naprednih krčmarjev, naša dežela, katere posestniki so itak že preobloženi, ni mogla doseči nov vir deželnih dohodkov.

Znano je, da so mitnice na državnih cestah le v nadlego voznikom. Slednji voznik plačevati mora mitnino, ki pa državi sami le malo nese. Država namreč oddaje dohodke mitnic v najem, in dobiček imajo le zasebni zakupniki. Letos pa je državni zbor razpravljal o odpravi mitnine na državnih cestah. In kdo je glasoval proti odpravi? Dr. Tavčar, vodja slovenskih liberalcev. V njegovem klubu pa sedi tudi zastopnik goriških občin g. Oskar Gabršček iz Tolmina. In tudi o njem nismo brali, da je glasoval za odpravo državnih mitnic. In zakaj? Zakupniki državnih mitnic so naprednjaki, na Goriškem n. pr. g. Konjedič, tast g. Gabrščeka. In zato je dr. Tavčar glasoval proti odpravi, Gabršček pa ni glasoval za odpravo državnih mitnic.

Ti kmet pa, uboga para, plačaj še nadalje na korist posameznim naprednjakom.

In sedaj se ti ljudje smukajo okolu posestnikov, loveči njihove glasove! Pokažite ljudstvu te volkove in pravi luči! Poučite ljudi, naj ne bodo ovce, katerim gospodarijo volkovi! Ali niso že dovolj delali proti ljudskim koristim? Ven med ljudstvo, da mu odprete oči!

Gabršček na Volčjdragi.

„Ne za vero, ampak za biro se farji borijo“, je rekel g. Gabršček na Volčjdragi o priliki Tumovega shoda.

Javni shod je g. komisar sicer prepovedal, a kaj se Gabršček za to briga. On je vsejedno na prepovedanem prostoru, javno in raz mize spustil svojo imenitno govoranco čez te preklicane „farje“, ki mu ne dajo nikjer miru. Mi smo v defenzivi, se le branimo in nobenega ne napadamo, je rekel nekemu.

Poglejmo pa, je-li to res? G. Gabršček je mnogo govoril o krščanski ljubezni in z izgledi pojasnoval, kako bi se morali ljubiti. A komaj je to izustil, je nakrat vse sam podrl. Začel je mahati po „farjih“ (in ne samo po nekaterih, po njegovem mnenju nevrednih, ampak po vseh na sploh), da hočejo vse ukazovati, da jim gre preveč dobro in da jim mora ubogo ljudstvo dajati velike plače. In kakor da bi to še ne bilo zadosti, začel je ljudstvo ščuvati, kako da mora še „farjem“ odrajtavati veliko stolnino in biro v pšenici, turšici, maslu, fižolu, jajcih, jezikih itd. O drugih umazanostih in ostudnostih, ki so prišle iz njegovih ust, je bolje, da molčimo.

Vprašamo zdaj vsakega pametnega človeka, ali se ne pravi to ljudstvo kviriti, pohujševati in ščuvati? Kaj hočete s takimi govori doseči, g. Gabršček? Ali ne veste, da kar ljudstvo daja svojim dušnim pastirjem, je v to zavezano po prostovoljnih pogodbah, ki so odobrene od višjih oblastnij?

No, jajca in jeziki, katere duhovniki v nekaterih krajih dobivajo, ko hodijo hiše blagoslavljat, res niso v pogodbah pisani. Ali menite pa, da jih duhovniki ne zaslužijo? Dobro ljudstvo jih radovoljno podaruje, ne za blagoslov, katerega ne more plačati, ampak za trud, ki ga duhovnik pri tem ima. Kajti hoditi od hiše do hiše po eno uro in še več daleč, v najhujši zimi (meseca januarja), po blatnih in včasih ledenih poteh, ni kar si bodi. Naj pridejo, g. Gabršček, vaši odvetniki in naj to poskusijo. Ako računajo že v mestu, ko gredo k sodniji, na kako obravnavo po lepem tlaku, za svojo pot 10 K, koliko bi še le računali, ako bi hodili k oddaljenim hišam po takih poteh kakor je zgoraj rečeno. Gotovo je, da za en jezik, ki je vredem k večjemu 40 vinarjev, ali pa za par jajec bi ne sli.

Kak namen imate torej, ko tako govorite proti ljudstvu? Povejte odkrito! Vemo, da na to boste molčali kot grob. A mesto Vas hočemo pa mi odgovoriti. Vi vedno trdite, da niste proti veri. Ako ste proti duhovnikom, ste tudi proti veri, ker vsaka vera mora imeti tudi svoje služabnike. Z duhovniki vera stoji in pade.

Zgodovina nas uči, da ga ni bilo in ga ni veroizpovedanja, ki ne bi imelo tudi svojih služabnikov. Ako pa Vi duhovnikom še onih malih dohodkov, katere dobivajo, ne privoščite, se toliko pravi, kakor da jih ni treba, ker od samega zraka ne more nobeden živeti.

Denimo pa, da bi se uresničile Vaše želje, da bi ne bilo nobenega duhovnika več, kaj bi bilo potem s krščanskim ljudstvom? Vera in krščansko življenje bi kmalu izginila. Kdo bi ljudstvu resnice sv. vere oznanjeval? Kdo mu delil sv. zakramente? Kdo bi otroke krščeval, kdo grešnikom grehe odpuščal, kdo bolnikom delil sv. zakramente umirajočih, kdo mrliče po krščanskem obredu pokopal, kdo vernike v krščanskem zakonu poročal? Res, da se je eden Vaših pristašev izjavil: „Mene pride previdet Gabršček, ko bom na smrtni postelji“, ali jih je pa mnogo tega mnenja, ne vemo. To pa vemo za gotovo, da naše ljudstvo je še verno in da želi imeti svoje duhovnike, kateri naj mu oznanjujejo sv. vero, delijo sv. zakramente in je vodijo k časnim in večnim srečim. Vemo, da služabnikom božjim rado podeljuje, kar potrebujejo za časne in telesne potrebe. Vemo tudi, da zginejo s političnega obzorja vsi liberalci prej kakor vera in njeni služabniki.

To si dobro zapomnite, g. Gabršček! Ne pozabite prislovice: „Na svetu se vse maščuje“.

Govor

č. g. Jan. Sedeja na shodu v Drežnici.

Med strankama, ki sta se pojavili na Goriškem, zija nepremostljiv prepad.

Tukaj ne gre za osebe, tukaj gre za načela. Katoliško načelo se bori zoper načelo brezverskega in kapitalističnega liberalizma. Za katero načelo se bomo odločili? Ali bomo poslušali Tumo in Gabrščeka, ali bomo poslušali glas sv. cerkve, glas svojih škofov? Vera naše sv. cerkve, ki nam je bila vodnica do zdaj, ostani nam vodnica tudi v prihodnje! Vera je podlaga vsakega pravega delovanja, brez vere, ki je podlaga naroda, pademo in izginemo! Vera odločuj ne le doma, ne le v zasebnem življenju, ampak odločuj tudi v politiki. In ravno zato, ker vera živo posega v politično življenje, je treba, da vsak mož voli za poslance kat. može; vsak mora voliti po katoliškem pravcu, in kdor bi to dolžnost zanemaril, ta si nakopa pred Bogom in narodom veliko odgovornost!

V našem narodu bi bilo treba, da bi vsi izobraženci delali za blaginjo slov. ljudstva. Ali, žalibog, vidimo, da se je ravno zdaj v odločilnem boju večina učitelstva ločila od duhovstva, katera dva faktorja sta v prvi vrsti poklicana, da delujeta za blagor naroda. So med učitelstvom častne izjeme, ali žal, pretežna večina je uklonila svoje vratove pod liberalni jarem. In ti učitelji, katerim sta Tuma in Gabršček v svojih glasilih nasprotovala še pred kratkim, ti učitelji pripogibajo zdaj pred njima svoja kolena in hité v boj za njih stranko, ki razširja le sirupen, okuževalen dih med ljudstvom. Ti učitelji prezirajo odloke šolskih oblastij, ki jim nalagajo, naj vzgojujejo mladino verskopobožno, oni delujejo marveč za protiversko liberalno stranko in usiljajo celo otrokom liste te pogubne stranke. Učitelji, kam plovete? Sami si žagate vejo, na kateri sedite! Vi podpirate gonjo proti duhovstvu ali pomnite: ko ne bo otrok več spoštoval duhovnika, tedaj tudi učitelja ne bo več spoštoval! —

Zakaj se liberalci bojujejo proti duhovščini? Njih namen je jasen: vzemimo ljudstvu vero in spoštovanje do duhovnika in vzeli smo ljudstvu vero sploh. Potem je ljudstvo naše in mi smemo ž njim svobodno paševati. Ali boste vi, možje, k temu pritrdili? Ali boste vi svojo vero mirno izdali tem odpadnikom na ljubo? Nikoli! Proč od teh ljudi, ki so le sužni judovskega kapitala, proč z njihovimi časopisi, ki so grobokopi našega ljudstva in naše narodne blaginje.

Tuma in Gabršček, sta tudi nasprotna vsaki gospodarski organizaciji, po kateri si vi, možje, edino morete opomoči, onadva pobijata med nami vsak organizacijski pojav, ki bi nam znal koristiti. „Kmetu ni več pomoči“, je rekel Tuma v Boveu in tako rešil kmetijski program. Pomnite, krščanski možje: kdor Bogu ni zvest, ta tudi vam ne bo zvest in vas bo zavrgel.

In še je g. govornik nadalje pojasnjeval pogubne težnje liberalne stranke, še je slikal razmerje med kat. narodno in izdajsko liberalno stranko — krasen govor, katerega so zbrani možje sprejeli z iskrenim odobravanjem. V boj za kat. stvar, v boj proti narodnim izdajcam, vsi na boj, vsi na volišče za kat. kandidate, to je bil veličastni konec njegovega govorniškega poleta.

Shod na Iderskem.

„Kaj nam pa morejo?“
Nar. pesem.

„Slovensko katoliško politično in gospodarsko društvo“ v Kobaridu razvija živahno delavnost. Zvesto svojemu namenu prireja shod za shodom, da na njih organizuje slovenske može v bojne vrste proti lažliberalni stranki. Tako je v nedeljo zopet priredilo shod, in sicer na Iderskem. To je precej močna vas v bližini Kobarida, kjer so razni krčmarji pridni širitelji liberalne ideje. In res se je liberalni stranki posrečilo, da je tudi po Iderskem razširila svoje časopise, ki naj počasi zamorijo vse blage čute in naj zadušijo vsako politično zavest v srcih vrlih iderskih mož. Zato je čutilo omenjeno društvo dolžnost, da skuša zaščititi nadaljno pobujevanje po liberalnih listih v tamošnjem kraju, in to v svrhu je sklicalo tam tudi shod. Udeležilo se ga je prav lepo število mož, med katerimi jih je veliko dalo tudi svoja imena kat. pol. društvu.

Shodu je predsedoval domačin, odbornik g. Alojzij Miklavčič, ki je društvu za shod prepustil tudi svojo prostorno sobano. Govorila sta gospoda Ciril Metod Vuga, kaplan, in borjanski vikar Ivan Nep. Sedej.

Kobariški g. kaplan je nasproti liberalni stranki razvijal kat. program. (G. Gabršček bi pisal: „Je nesramno lagal“) in visoko povzdigoval odločnost in neustrašenost v svetem boju za sveta kat. načela. Liberalci so napadli in opljuvali naše društvo zato, ker je katoliško; liberalni časopisi napadajo gg. učitelje, ki so pristopili „Slomškovi zvezi“, zato, ker je katoliška; nasprotniki se protivijo vsemu delovanju naše stranke zato, ker je katoliška. To njih izdajsko rovanje jih že samo obsoja. Ali nismo katoličani? Ali bomo svojim nasprotnikom pustili, da bodo v blato gazili naše svetinje, one svetinje, za katere so naši pradedje prelivali svojo kri in s svojimi trupli pokrivali širna bojišča? Tla, na katerih živimo, so posvečena s krvjo naših pradedov, in mi, da bi dandanes na njih izdajali svojo vero in narod? Nikar! In čist plamen prave domovinske ljubezni je švigal iz njegovega nadaljnega govora, ki je bil glasan klic na odločen nastop proti stranki, ki žrtvuje svoji sebičnosti in častihleplju vse, kar nam je in nam mora biti svetega.

Sledilo je po istem govorniku razlaganje društvenih pravil, ki se je zaključilo z vabilom na pristop k društvu, kateremu je namen, braniti verske, narodne in politične pravice našega ljudstva.

Nato se je razvila kratka debata gledé naših goriških časopisov. Slišala so se razna mnenja.

Zbranim možem je nadalje govoril g. Sedej. Opirajoč se na ravnanje zaključeno debato je razpravljalo o časopisu in njegovem pomenu. Vsak pravi katolik bo pač podpiral le katoliško časopisje in bo poslušal rajši glas svojega papeža in svojih škofov, kakor pa glas liberalnih voditeljev. Po framasonskem načelu so liberalci po svojih listih napovedali boj duhovščini, ker je to najgotovjša pot, da po nji upropastijo kat. stvar in z njo tudi kat. ljudstvo. Po framasonskem načelu slikajo liberalci duhovnike kot sleparje, oduhuje, zapeljivce itd. zato, da kat. ljudstvu spodbijejo trdna tla sv. vere in tako omogočijo sebi dosego svojih namenov.

Ako smo mi res sleparji, zapeljivci itd., zakaj ne uvede politična oblast zoper naspreiskavo, zakaj nas ne uklene in odpelje v zapor? Ako pa nismo to, za kar se nas slika, zakaj trpito počenjanje nasprotnikov?

Govoril je dalje o dolžnosti in pravici, da deluje tudi duhovnik v politiki, zavračal je očitanje o nadvladi duhovnikov, pojasnjeval pomen volitev, pri katerih si ljudstvo samo odločuje svojo usodo po dobrih katoliških poslancih, ki bodo sklepali dobre postave njemu v srečo, slabo usodo po slabih poslancih, ki nimajo srca za ubogo ljudstvo. Zato naj verno slovensko ljudstvo že zdaj pri prihodnjih deželnozborskih volitvah voli odločne može n.r. - katoliške stranke, može, ki se borijo še vedno pod starim geslom: Vse za vero, dom, cesarja!

Shod je imel lep uspeh. Mi čestitamo vsem možem, ki so premagali vse pomisleke in pristopili katoliškemu političnemu društvu. Res, še je precej mož,

katere mori liberalni duh, ki so zapeljani po liberalnih časopisih, a mi upamo in naša naloga ostane, da jim odpremo oči, da spregledajo svojo zmotno in se neustrašeno oklenejo katoliško-narodne stranke. In v tem znamenju in v tem upanju kličemo:

Mi gremo naprej, mi gremo naprej!

Dva shoda na Pečinah.

Že več časa je krožila med našimi prosvitljenimi „naprednjaki“ novica, da dr. Tuma „prikrošnjari“ k nam na Pečine da bo imel javen shod. To govorenje zdelo se je skoraj neverjetno, da ta mož „priprosjači“ v našo majhno gorsko vasico, kjer se nahaja le par liberalnih naprednjakov. Da je pa temu tako, spoznali smo koj, ko smo videli, da se naprednjaki celi teden trudijo in pehajo ter delajo veličastne priprave v „stogu“ tukajšnjega krčmarja in „general“ naprednjakov. Pa ubogi Tumovci pehali so se zaman, kajti glavarstvo je shod radi varnosti prepovedalo. „General-zdražbar“ se pa tega ne plaši, ter priredi zaupen shod. Ker pa naš liberalni „Ivo“ ni imel prostora za ta vzvišeni namen, zadovoljiti so se morali liberalni prvaki z nekim živinskim poslopjem, ali če hočete, na štali pri „Andrejcu“.

Radovedni smo pričakovali, kedaj nas poseti dr. Tuma. Še le popolne smo izvedeli, da je prišel s št. Viške gore, kamor je bil došel med sv. mašo ter posetil tamkajšnjega „Obrsta“. Seboj je pripeljal tudi znanega kandidata Vrtovca. Okolu 2. ure popoldne začeli so prihajati naprednjaki od vseh strani. S št. Viške gore pripeljal je znani „Obrst“ kar leze in grede, kruljeve in čotaste, pa vendar med vsemi le kake 4 kmete-volilce. Tudi liberalni Slap je prišel v pomoč „šturmat“ našo klerikalno trdnjavo. Kar nismo prezreti, prišel je tudi ponikovski „kovač“ s svojim orjaškim mehonom in še več drugih. Čez „lepo gorico“ prikobacal je tudi počasni — „napredni“ župan.

Tumovega zaupnega shoda vdležilo se je tudi par naših emancipiranih dam in kelnaric. Po tako ljutem naskoku misliti bi bil moral vsakdo, da bo pečanska klerikalna trdnjavo eksplodirala v zrak, a nič tega!

Naši vrlji Pečani ostali so po blagoslovu pri cerkvi sv. Mohorja, kamor je prišlo tudi nekaj dobro mislečih mož s št. Viške gore, s Ponikev, tako, da je nas bilo nad 70. Nameravali smo, da gremo prašat za vstop k Tumovemu shodu, ker nam je pa to g. komisar prijazno odsvetoval, podali smo se tudi mi k zaupnemu shodu v prostore občje spoštovanega g. Petra Podgornika, posestnika in obč. starešina, kjer sta nam domači č. g. vikar in č. g. kurat Kocijančič pojasnila žalostni politični položaj na Goriškem. Govornikoma je ljudstvo navdušeno pritrjevalo.

Omeniti moram še, da je Tumov zaupni shod imel le dva Pečana-volilca, ostali so bili na našem shodu, kjer se je soglasno sklenilo, da se bo pri prihodnjih volitvah volilo le katoliško-narodne kandidate. Nato se je s živo klici na dr. Gregorčiča in katoliško stranko zaključil shod.

Dr. Tume zaupni shod se je vršil sicer na naših Pečinah, pa ne za nas Pečane, kajti naše zavedno ljudstvo noče teme. Tumov shod se je vršil le za sosedne občine, kakor Gorjane, Slapljane in razne druge elemente, med kojimi se je nahajalo veliko analfabetov, pa vendar bili so zavedni, kaj ne g. Ivan „napredni“?

Volitve za deželni zbor goriški.

Kdo sme voliti.

V velikem posestvu volijo neposredno vsi polnoletni avstrijski državljani, ki plačujejo od svojega zemljiškega posestva v I. (goriškem) volivnem okraju najmanj 100 kron, v II. (gradiškem) volivnem okraju pa najmanj 200 kron državnega davka na leto brez priklad (§§ 10 in 11.)

„Volilci, ki imajo posestvo v enem in drugem volivnem okraju, izvršujejo svojo volivno pravico v tistem okraju, v katerem plačujejo za zemljiško posestvo več davka, seveda le če oboji davek vkup iznaša toliko, kolikor je v dotičnem okraju postavljeno za izvrševanje volivne pravice“ (§§ 10 in 11.)

„Če ima kaka skupščina (korporacija) ali kaka družba v lasti posestvo, ki daje pravico za volitev, sme voliti za njo tista oseba, katera po postavnih ali

družbinih pravilih skupščino ali družbo na zunaj zastopa“ (§ 12).

„Če imajo občine (soseske) v lasti tako posestvo, ki daje pravico za volitev, ne morejo kakor občine te pravice izvrševati“.

V skupini mest in trgov volijo poslance naravnost po neposredni volitvi vsi tisti občinarji, katerih ne izključuje od volivne pravice § 18. volivnega reda za deželni zbor in katerim je po posebnem občinskem statutu (n. pr. za mesto goriško) ali po občinski postavi z dne 7. aprila 1864 dana oblast, da volijo občinske zastopnike omenjenih mest, trgov in obrtnih krajev, če so iz prvega ali drugega volivnega razreda ali pa če v tretjem razredu plačujejo vsaj 20 K izravnega ali neposrednega davka. (§ 13. volivnega reda).

Kmečke občine volijo po volivnih možeh. Vsaka soseska voli na vsakih petsto stanovalecev po enega volivnega moža. Če znaša ostanek nad petsto 250 ali več, smatra se za celih 500; če pa ostanek ne znaša 250, pušča se v nemar, kakor bi ga ne bilo. Soseske, ki nimajo po 500 stanovalecev, volijo po enega volivnega moža. (§ 14).

Volivne može volijo v kmečkih občinah polnoletni izmed občinarjev poklicanih po občinski postavi z dne 7. aprila 1864 za volitev občinskih zastopnikov, neizključenih od volivne pravice po § 18. volivnega reda za deželni zbor, kateri so iz prvega ali drugega volivnega razreda. (§ 15.) Kdor sme voliti volivne može, sme tudi izvoljen biti za volivnega moža.

Vsak volivec sme svojo volivno pravico samo v enem volivnem okraju in praviloma samo osebno izvrševati. Izjemno je volivcem veleposestnikom dopuščeno, da volijo po pooblaščenju. Pooblaščenec mora sam biti volivec v skupini veleposestnikov in sme samo enega volivca nameslovati.

Kdor je volivec v velikem posestvu, ne sme voliti v mestih, trgih ali kmečkih občinah; kdor ima volivno pravico v trgih in mestih, ne sme voliti v kmečkih občinah.

Če ima kateri volivec v več mestih, trgih ali kmečkih občinah volivno pravico, sme voliti samo v tisti občini, v kateri navadno stanuje. (§ 16.)

(Dalje pride.)

Politični pregled.

Iz zavoda sv. Jeronima v Rimu se je umaknil italijanski vladni komisar. Na njegovo mesto je kot upravitelj zavoda imenovan svetovalec avstrijskega poslanstva pri papežu g. Rudolf Coronini-Cronberg, sin Nj. ekscelence pokojnega grofa Franca Coroninija. Vprašanje se bo rešilo brez dvojbe v prilog papeževi buli.

Deželnozborske volitve na Češkem. — V terek so volile kmečke občine. Mladočehi so izgubili polovico mandatov, nemški naprednjaki pa skoraj vse. Najbolj so napredovali češki agrarci in Vsenemci.

Pri volitvah za ogerski državni zbor so si minuli teden priborili Slovaki štiri mandate. Letos bodo Slovaki prvokrat stopili v državni zbor. Slava!

Novice.

Evharistični shod za duhovščino bo, kakor smo že enkrat naznanili, dne 17. t. m. v semeniški kapeli. Začetek ob 8 in pol zjutraj.

Prosimo č. g. duhovnike, ude in neude, da se v obilnem številu udeleže tega shoda v počestvenje Jezusa Kristusa v presvetem Rešnem Telesu. Letos se bodo razpravljale na shodu zelo važne točke: Organizacija „večne molitve“ po farah, prirejanje evh. shodov v večjih krajih na deželi, razdelitev vodstva v slovenski in laški oddelek itd.

Sobratje, pridite tedaj v obilnem številu na shod, da si izprosimo od Jezusa v presvetem Rešnem Telesu za svoje delovanje razsvitljenja, moči in blagoslova!

Njega Veličanstvo presvetli cesar je podaril stolni cerkvi v Gorici za popravo 1000 K, „Solskemu Domu“ 500 K, usmiljenim sestram v ženski bolnici 500 K, cerkvi v Šempasu 200 K, cerkvi na Grahovem 400 K, cerkvi v Foljanu pri Gradiški 500 K, cerkvi v Pierisu 400 K.

Goriški deželni zbor razpuščen! — Uradna „Wiener Zeitung“ poroča, da je goriški deželni zbor razpuščen.

Podružnica „Slomškove zveze“ za goriški in gradiški okraj je imela danes osem dni ustanovni shod v goriški čitalnici. Udeležba je bila številna. „Napredni“ učitelji so sicer skušali prejšnji dan s surovostjo in brezobraznostjo terorizirati one gg. učitelje, ki so mislili pristopiti k „Slomškovi zvezi“, pa se jim ni posrečilo. Slava nevstrašnim gg. učiteljem, ki so ob takem terorizmu vendar le prišli na shod. Kaka razlika je med temi gospodi in pa med divjaki, ki so prejšnji dan zborovali pri „Jelenu“, bi se bil lahko prepričal g. okrajni nadzornik, ko bi bil prišel na ustanovni shod. Take gg. učitelje pozdravlja goriška duhovščina kot svoje sobrate in sotrudnike za pravo omiko, svobodo in pravi napredek izročene nam slovenskega ljudstva!

Podružnica šteje do danes že lepo število udov, katero se bo pa od dne do dne množilo.

Blagajništvo goriške „Slomškove podružnice“ je prevzela cenjena gospodična Marija Urbančič, učiteljica v Podgori. Na to opozarjamo vse one gg. učitelje, učiteljice in katehete, ki mislijo pristopiti. Vpisnina znaša 3 K.

Omika naprednega učiteljskega društva so napredni učitelji pokazali vso omiko. Zmerjali so svoje tovariše, ki so nameravali pristopiti k podružnici „Slomškove zveze“ s faloti, pobalini, uskoki, izdajicami itd. Navzoč je bil tudi okrajni šolski nadzornik g. Finžger. Zato vprašamo g. nadzornika, ali je sedaj prepričan, da so dopise „Iz učiteljskih krogov“ v „Soči“ res pisali napredni učitelji? Naj le primerja psovke na zboru s psovkami v „Soči“, in pritrrditi mora.

V. č. g. Francišek Šmid kurat v v Marijnem Celju nad Kanalom je precej nevarno bolan. Priporoča se preč. gg. sobratom v pobožni „memento“.

Na slovenskem odelku deželne kmetijske šole v Gorici začne se dne 10. novembra t. l. nov dvoletni tečaj. Razpisanih je 16 prostih mest (hrana, stanovanje, kurjava in svečava brezplačno) Prošnje je doposlati šolskemu vodstvu do 31. oktobra t. l.

Goriški kmetovalci, oglosite se!

Učencem iz št. Andreža, Mirna in Šempasa je dovoljeno, da smejo obiskovati tukajšnje šole, ako dokažejo z zdravniškim spričevalom okr. zdravnika ali pa mestnega fizika, da v njih družini ni bilo nobenega slučaja take bolezni in da so po preteku šestih dnij tukaj v mestu ostali popolnoma zdravi.

Za Alojzijevišče so darovali: Monsignor Kafol 20 K, N. N. 5 K, g. J. Čigon 1 K. Bog stotero povrnil!

Varnostne naredbe proti kugi. Tukajšnji magistrat naznanja, da se morajo vsi oni, ki dohajajo iz Napolja, tekem 12 ur naznaniti redarstveni oblastniji, da bodo potem 6 dni pod zdravniškim nadzorstvom. Vsi oni, ki bi se pregrešili proti temu razglasu, kaznovani bi bili z globo 200 kron.

Skušnje za usposobljenje učiteljev in učiteljic za ljudske in meščanske šole se bodo pričele pri c. kr. izpraševalnem poverjenstvu v Gorici dne 4. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj. Prošnje morajo se doposlati rečenemu poverjenstvu predpisanim potom najkasneje do 20. t. m.

Iz Trsta. — Mestni svet je imel v soboto zopet sejo. Navzoč je bil tudi dr. Rybač, katerega so bili v prejšnji seji italijanski svetovalci se silo iztirali. Italijanskim svetovalcem se je bralo na obrazu, da jih je sram izvršene brezobraznosti!

— **Grozna nesreča** se je dogodila v soboto pri sv. Andreju v Trstu. Dozidani so neki že obstoječi tvornici nov del. Ko so zidarji že delali streho, porušila se je cela stavba in med ruševinami je ostalo sedem delavcev. Ljudje so hitro prihitali na pomoč ter jih izvlekli izpod ruševin. Štirje so bili težko ranjeni, eden izmed njih je kmalu potem umrl, trije pa so bili lahko ranjeni.

Mila ali Nova Mila. — Tako se imenuje malo mesto pri morju, na južni strani Skednja pol ure daleč od Trsta.

Nad tem mestom se vzdiguje lep prijeten hriboček, nasajen z oljkami in rodovitnimi trtami.

Na vrhu tega hriba stala so nekdanja stara Mila, a zdaj ne vidiš drugega nego same razvaline.

Od starodavnih časov ostala je še cerkev na tri ladije, posvečena Materi Božji, v kateri stoji do 500 oseb. — V

to cerkev roma vsako leto na tisoče in tisoče pobožnih kristjanov, posebno Tržačanov in okoličanov. Mnogi prihajajo na ta hribeček tudi zavoljo tega, ker se od tu uživa krasen razgled na vse strani, posebno pa na Trst in široko morje. K Materi Božji na stara Mila romali ste tudi družbi krščanskih mater in Marijinih hčera v Skednju, in to dne 9. avgusta t. l. ob 1. uri popoldne. Bilo jih je skupaj nad 300. Iz Skedenjske cerkve po glavni cesti šla je procesija do ladjedelnice sv. Marka. Tu so stopile v prostoren parobrod, kateri jih je v malih minutah pripeljal v Mila. Vreme je bilo lepo, jasno; morje pa mirno in tiho kakor olje. Na obrazu vsake romarice si bral čeznavadno veselje in zadovoljnost. Med potom so pele romarske pesmi. Iz Mil na stara Mila vila se je procesija eno uro.

Kakor hitro ste stopili družbi v cerkev, molil se je sv. rožni venec. Po dokončani molitvi šel je č. g. župnik na leco ter imel romarsko pridigo. Ker ni bilo veliko navzočih mater in hčera zadnjič na sv. Gori, podal je g. župnik krščanskim materam in Marijinim hčeram ravno isti spomin, kojega ste prejeli družbi od č. g. pridgarja pri Materi Božji na sv. Gori. To je šopek lepih cvetic. Marijine hčere so dobile v spomin modro vijolico ponižnosti, belo lilijo čistosti in rudečo rožo ljubezni. Kršč. matere so dobile rudečo rožo ljubezni, toda z bodečim stebлом, potem še olj-kino vejo miru.

Pri koncu pridige so vse krščanske matere in Marijine hčere se solzami v očeh na glas obljubile, da hočejo raje umreti nego Marijo in nje prelepo družbo zapustiti. Na to se je zapela zahvalna pesem.

Proti večeru so se poslovile od svoje prelube nebeške Matere, ter se v lepi dolgi vrsti, s prižgano svečo v rokah, povrnile v Mila in potem s parobrodom k sv. Marku in domov.

Kako lepo je bilo gledati od daleč to dolgo dolgo procesijo vso razsvetljeno z lučicami, posebno, ko se je približala skedenjski vasi.

Ko so iz visokega Skedenjskega zvonika začeli zvonovi veselo zvoniti, so vsi župljani kar vrel od vseh strani, da vidijo lepo procesijo, katera se je tako prijetno vila okoli skedenjskega hribečka. Ko je prišla procesija v cerkev, se je zapela zahvalna pesem in se podelil vsem romaricam in navzočim župljanom sv. blagoslov. Gotovo bo tudi to romanje na stara Mila ostalo vsem krščanskim materam in hčeram, pa tudi vsem župljanom v vednem spominu!

Liberalni shodi prepovedani. — Kakor na Pečinah v tolminskem glavarstvu, tako je tudi v Matavunu na Krasu glavarstvo prepovedalo javni shod. V Matavunu sta dr. Treo in Gabršček na zapnem shodu nabivala po duhovščini, o zapnem shodu na Pečinah poročamo na drugem mestu.

Na Volčjdragi ni bilo zaupnega shoda, kakor smo zadnjič poročali. Naš dopisnik je odšel, ko je g. komisar Musil prepovedal javni shod, s trdno mislijo, da bo dr. Tuma imel vsaj zaupen shod v zaduhlih prostorih. To pa se ni vresničilo. Le Gabršček je z neke mize mahal po kuharicah Toliko popravljamo, da se ne bodo pijančki okoli „Soče“ jezili.

„Romarji“. — Nič čudnega ni, če naši liberalci vse vedó. Vsaj „Soča“ in „Primorec“ privlečeta še tako skrite reči na dan. Svojim čitateljem pripovedujeta tudi take zgodbe, take škandale, take goljufije itd., ki se v resnici nikdar niso godile, a bi se morale zgoditi samo — liberalcem na ljubo. Morda nimam prav? Kdor mi ne veruje, naj prešteje, če more, laži „Soče“ in njenega sinčka „Primorca“ in videl bo, kako zares „fini“ ljudje so okoli teh listov. Svoja ušesa imajo tako tanjka, da slišijo in zvedo „nekaj iz spovednice“, svoj čut tako občutljiv, da slutijo svetle kronice, ki so v „klerikalnih žepih“, v skrinjici na Sv. Gori, v blagajnici nadškofjski itd., svoj nos tako dober, da zavohajo pot, po kateri je šel duhovnik pred dvajsetimi leti, svoj vid tako bister, da nekaterim romarjem kar z obraza berejo fanatizem, katerega izvestni nunci tako radi gojé.

Slavnoznaní učenjak Röntgen je iznašel v novjšem času žarke ali luč, ki bi posvetila n. pr. v žepe napolnjene z denarjem, v polne „bisage“, v cerkvene pušice, v zaprte skrinjice itd. Toda Röntgen je proti poročevalcem „Soče“ res pravi nazadnjak! Ti dopisniki brez šole, brez truda, ne preštejejo samo vsega skri-

lega cerkvenega denarja, ampak znajo celo brati fanatizem romarjem kar z obraza.

Pa recimo jedno od teh romarjev, katerim sije z obraza fanatizem. Poročevalc v „Soči“ je gotovo mislil verski fanatizem t. j. strastno in besno preganjanje verskih nasprotnikov. No, mirni romarji ne poznamo nobenega fanatizma, nikakega besnega proganjanja svojih verskih nasprotnikov, pač pa se branimo in se bomo branili proti besnim napadom „Soče“. In vendar liberalci romarjem sè svojimi Röntgen-možgani berejo fanatizem z obraza! Nič novega! „Sočinim“ pijančkom z nedosegljivimi členki in možgani je vse fanatizem, kar jim ne ugaja. Če imaš in moliš rožni venec si fanatičen, če se postiš, hodiš k spovedi, si fanatik. Če se udeležiš misijona ali odpustkov sv. leta, ti zopet očitajo fanatizem. Če se poslužiš volilne pravice, pa ne voliš liberalno, si med fanatično drubhal pristet Romaj pa še n. pr. v Rim, romaj mimo Gabrščkove tiskarne na Sv. Goro, tedaj še le vzamejo pijančki svoja Röntgen očala in berejo ti z obraza fanatizem. Pač ubogi svetogorski romarji! Ko greste skozi Gosposko ulico, gotovo ne prodajate zijalov, se ne zmenite za slavnoznano „fabriko lažij“, v rokah imate molitvene bukvice, katerih imamo, tako pravi pobožna in krščanska „Soča“, za tisoč let dovolj. Zato vas pa zmerjajo za fanatike. Ko tedaj zopet pojdete na božjo pot skozi Gorico, zakrijte obraz z obema rokama, da vam ne bodo več brali fanatizma z obraza — da pa tudi vi ne boste videli hiše, iz katere prihaja pohujšanje za slovenski narod na Goriškem.

Če so pa naprednjaki že tako napredovali, da romarjem kar berejo fanatizem z obraza — učakamo, verjemite mi, tudi take srečne in lepe čase, v katerih bodo liberalci slišali na klerikalnih vrtovih travo rasti.

To znamenito novico vam bo prav z veseljem naznanil

Vaš svetogorski romar.

Iz Idrijske doline. Izv. dop. Kaj novega v naši lepi in dolgi dolini? Te dni smo slišali, da so na Gori pokopali ženo županovo v najlepši dobi življenja. Umrla je menda za jetiko. Bila je prav dobra ženica in skerbna gospodinja.

Bog ji daj večno luč!
Pri Sv. Luciji so bile te dni visoke osebe z Dunaja. Prišli so nadzorovat delo inženirjev. Srepa so upirali oči v hude stermine v baški dolini. In vendar tu mimo mora teči železnica.

Lepa hvala dr. Greg. in vsem drugim gospodom, ki so pripomogli k temu, da je deželni zbor dovolil podpore 300 K za most na Slapu. Poročamo se še za drugi pot.

V neki raztreseni vasi, ako sem slišal prav zvoniti, nekateri snujejo bralno društvo in sicer zato, da bodo ljudje v omiki napredovali. Im! Napredovali v omiki!? — V surovosti, kaj ne! — Saj imamo v našem mestu prav vzorne liberalne liste za surovosti in umazanosti. Kadar bomo napredovali v surovosti in se bode mladina pohujševala že sporočim.

Dne 1. okt. sem zapazil na cesti kakih 25 glav lepih bikov in junic, katere so gnali na Cerkljansko. Že včasih sem slišal, da so Cerkljani napredni. In res tu sem zopet videl živ dokaz. Živina je bila krasna. Ako se ne motim, priskrbela je to c. k. kmetijska družba. To, to je bralno društvo, to je pravi, dejanski napredek. Pojdimo se vsi učiti na Cerkljansko pravega napredka v kmetijstvu. Kakor slišimo, tam imajo uzorno mlekarnico, dobro upravljano kmetijsko zadruško, nekateri večji kmetje imajo celo na svojo roko centrifugo za posnemanje smetane.

Cerkljani napredujejo tudi pri napravljanju vodovodov. Terkali so pri različnih oblastnjah, napravili so načrte i. t. d. in res, dobili so velike podpore. Na šentviškogorski planoti pa so brez vode. Kaj sem rekel!? — Pač v sredini vasi se nahajajo mlake, iz katerih se pogostoma oglašá znana muzika.

In vendar pravijo, da na Cerkljanskem vlada „črna tema“ in da so „nazadnjaki.“ Za danes dosti. Morda drugi pot že staknemo še kaj v našem kartušu.

S Tolminskega. Izv. dopis. Pred menoj leži „Domoljub“ št. 19. str. 194 in tu berem besede, katere je govoril pokojni dr. Francšek Lampe, kanonik v Ljubljani na smrtni postelji: „Jaz opazujem zadnja leta hud moralen propad našega naroda. Nazadujemo v vsem. Ali

bi bilo pred nekaj leti mogoče, da bi ona stranka tako očitno zavrla vse, kar nam je bilo doslej sveto? In ta surovost v pisanju, ta predrznost! Narod, ki nima v sebi moči, da bi premagal tako zlo, ne more se ohraniti!“ ...

Prečitavši te verstice vzkliknil sem: Kako je vse to resnično! Ako te besede veljajo za Kranjsko, tolikanj bolj veljajo za nas goriške Slovence; kajti v surovosti so naši znani goriški liberalni časnikarji za par stopinj naprej! Može mirni in trezni se s studom obračajo proč od takih listov, ki s tako predrznostjo širijo javno pohujšanje.

V Devinu bodo imeli v kratkem občinske volitve. Rojaki, pozor!

Vojsčica. — Dne 7. t. m. smo imeli tukaj volitev župana, pri kateri je bil navzoč g. c. kr. okrajni glavar. Izvoljen je bil soglasno g. Martin Milanič, mož, ki je vreden vsega zaupanja. Za podžupana sta bila izvoljena z večino glasov g. Jernej Lozej in Josip Ferfolja, oba vrla pristava katoliško-narodne stranke.

Pred volitvijo in po volitvi je bilo živahno streljanje. Vas je bila v zastavah. Živili vrli občinski predstojniki!

Eksportna trgovina s krompirjem. — Dr. Pečnik v Aleksandriji je priobčil v „Slovenskem Listu“ lepo razpravo o prekomorski trgovini s krompirjem. V Egiptu je za naš krompir odprto tržišče. Dr. Pečnik priporoča, naj bi se v naših krajih poskusilo saditi egiptski rumeni krompir in pa ono vrsto, ki je znana z imenom Marseille, ker sta ti dve vrsti tam posebno priljubljeni in se drago plačujeta. Dr. Pečnik je pripravljen preskrbeti direktno iz Egipta ti dve vrsti.

Ta velevažna razprava je izšla tudi kot brošurica in so prodaja pri upravnistvu „Slov. Lista“ v Ljubljani po 10 vinarjev.

Trtna uš. — Uradne poizvedbe na licu mesta v Dornbergu so dopdale da je v tamošnjih vinogradih trtna us po nekod uničila do polovice, drugod do tri četrtine in na nekaterih mestih celo ves vinski pridelek.

Državna vrtnarska razstava se je 1. t. m. otvorila na Dunaju na kateri je razstavljena različna vrtnarska zeleknjad in sadje. V imenu obolelega nadvojvode Franc Ferdinanda je otvoril to razstavo minister za poljedelstvo baron Cull. Pozdravil ga je pokrovitelj razstave grof Harrach, kateri je v lepem govoru poudarjal, da je ta razstava dokaz, koliko se dá vse doseči, ako složno vsi avstrijski narodi sodelujejo. Jednako kakor v tem slučaju združiti bi se morale tudi drugod vse narodnosti naše lepe države in vseobči napredek bi potem ne mogel izostati. — Odgovarjaje na pozdrav je kmetijski minister rekel, da je namen vlade vsestransko podpirati poljedelstvo. Naša država da je eminentno poljedelska in z združenimi močmi se lahko tudi doseže, da bode naša država v poljedelstvu jedna mej prvimi.

Pri tej priliki se nam zdi umestno opomniti, da je bil na tej razstavi tudi občini Št. Andrež določen prostor za razstavo njenih vrtnarskih pridelkov ter da sta v ta namen odpotovala na Dunaj štandrežki župan g. Andr. Lutman in Viktor Nanut. Štandrežanje so bili odklikovani s 1. zlato in eno srebrno svetinjo in 5 dukati. — Čestitamo vrlim: Štandrežanom na njih umnem vrtnarstvu!

Brisko „Vinarsko in sadjarsko društvo“ kot tako je dobilo častno diplomu na prvi avstrijski državni vrtnarski razstavi na Dunaju. Pet razstavljavcev je dobilo bronasto medaljo.

Iz Deskel nam poročajo naročniki, da dobivajo „Primorski List“ mesto v četrtek zvečer se le v petek ali celo v soboto zvečer. Ker se list iz Gorice pošilja redno vsaki četrtek, je očitno, da je tega nerada kriv poštni urad v Plavah. Prosimo gg. naročnike, naj nam nemudoma sporočijo, ako današnje številke ne dobe o pravem času.

Z „Ljudsko posojilnico“ in „trgovsko-obrtno zadrugo“ agitirajo! — Od več strani se nam poročá, da kličejo napredni zaupniki po dezeli dolžnike omenjenih zavodov k sebi ter jih strašijo z dražbo, ako ne pristopijo k napredni stranki.

Vprašamo, ali se to godi z vednostjo vodstva teh zavodov? Ali ni še dovolj, da je ljudstvo kar od kraja začelo jemati iz njih hraniine vloge? Počakajte gospodje in videli boste, kako bodo koncem leta ljudje odpovedali deleže pri „trgovsko-obrtni zadrugi!“ Najvišja sodnija je rászodila, da sme vsakdo izstopiti iz zadruga na koncu upravnega leta, ako

prijavi svojo odpoved štiri tedne prej. Udje prvega odseka imajo tedaj čas odpovedati se do konca oktobra, drugi udje pa do 30. novembra!

Opozarjamo cenj. čitatelje na oglas urarja g. Jak. Suligoy-a, na začni strani današnjega lista, ki je odprl prvo slov. urarsko delavnico in popraviljalnico v Gorici, ter ga toplo priporočamo.

Jour fix vsaki četrtek o poldrugi popoldne.

Socijalne drobtinice.

Shodi socijalnih demokratov se množe. V nedeljo dne 6. t. m. so imeli shod v Podgori, Pevni, v Šempolaju in v Volčjemgradu.

V Pevni je bil le zaupen shod, ker je gospodar dotične krčme, kjer je imel biti javen shod, zborovanje prepovedal. V Šempolaju in na Volčjemgradu pa je glavarstvo prepovedalo javen shod. Na Volčjemgradu se je celo zaupni shod ponesrečil. V Podgori je bila udeležba prav pičila. —

Sobratje, pozor! Varujte ljudstvo soc. demokratskih zmot, katere trosijo primešane gospodarskim naukom!

Program avstrijske socijalne demokracije je pregledala posebna komisija. Konečno ga je sestavil žid dr. Adler! V tej stranki se namreč brez židov ne more nič zgoditi. Ta program se bo predložil strankarskemu zboru avstrijskih soc. demokratov, ki bo v začetku meseca novembra na Dunaju.

O zasebni lasti čitamo v novem programu sledeče besede: „Tehnični razvoj, naraščajoče koncentracije produkcije in posesti, zedinjanje vse gospodarske moči v rokah kapitalistov in kapitalističnih skupin ima ta učin, da odjemlje vedno večjim krogom prej samostojnih malih podjetnikov njih proizvodna sredstva ter jih spravlja kot mezdne delavce ali uslužbenca direktno ali indirektno v odvisnost kapitalistov, male kmete pa izpreminja v hlapec dolgov.... Proletariat prihaja do zavednosti, da postaja vsled odtrivanja posamezne produkcije tudi posamezna lastnina vedno bolj nepotrebna in škodljiva, da se mora ob enem za nove oblike združnega proizvodjanja in skupne posesti ustvariti potrebne duševne in materialne predpogoje in da mora biti prehod delavnih sredstev v skupno last vsega ljudstva cilj boja za osvoboditev delavskega razreda.“

Vidi se, kako so zdravim nazorom, katerih ne odrekamo soc. demokraciji, primešane osodepolne zmote. O tem programu bomo še obširno govorili!

O zasebni lasti. — 6. Socijalisti in zlasti komunisti trdijo, da so vsi pozemeljski blagri po svoji naravi vsem ljudem pozitivno ali določno obči t. j. človeški rod kot celota ima določno in izključno lastninsko pravo. Posamezniki nimajo lastninskega prava.

Ko bi to res bilo, bi vesoljno človeštvo moralo imeti vrhovno oblast, od katere bi bilo glede posesti in rabe pozemeljskih blagov konečno vse odvisno. Te vrhovne oblasti ni, pa je tudi skoraj ne more biti. Človeški rod je preštevilen, da bi se dalo to doseči. Lehko rečemo, da bi bilo celo v eni sami državi težko in skoraj nemogoče izvoliti tako oblast, ki bi odločevala o posesti in rabi pozemeljskih blagov.

Pa recimo, da bi se to dalo doseči! Na kak način, po katerem pravilu naj bi se pozemeljski blagri razdelili? Ali morda vsem enako? To bi bilo z ozirom na preteklost gotovo krivično, kajti, da bi lenuh moral dobiti kolikor priden človek, nam ne gre v glavo. In če bi tudi letos vsem enako razdelili, bi drugočas morali zopet znova deliti, ker bi vsled neenake pridnosti, delavnosti in zmožnosti brž zavladala neenakost. Kdo ki potem imel veselje do dela? Taka delitev je tedaj nenaravna!

Ali naj se morda pozemeljski blagri razdele v sorazmerju z delom in potrebami vsakega posameznika? To bi bilo sicer pravično, toda poznati to razmerje je človeškemu razumu nemogoče. Lehko rečemo, da bi se taka delitev ne mogla posrečiti niti v eni sami občini, kaj še v celih deželah, državah in na celem svetu? Kolikor ljudi, toliko bi bilo nezadovoljnih. In ko bi se tudi ta razdelitev posrečila, ne mogla bi imeti obstanka. Vsled neenake pridnosti in zmožnosti bi

brž zavladalo nesoglasje. Treba bi bilo zopet deliti! Vseled tega bi nihče ne imel veselja do dela. Ves napredek bi zastal.

Iz tega sledi, da pozemeljski blagoradi človeške narave, kakoršna je v resnici ne morejo biti pozitivno ali določeno obči. Kolektivna last vseh pozemeljskih blagrov je nemogoča. Izjeme v manjšem obsegu, med ljudmi, ki težijo po popolnosti, radi priznamo. (Dalje pride).

Za kratek čas.

Dober primer. — Oče je opominjal sinove naj bodo krotki in jim rekel: „Za vzgled krotkosti si vzemite Abelna; ubil ga je brat, pa on se ni maščeval.“ —

Ob začetku šolskega leta. — Profesor: Z vašim sinom ne bo nič! Za prvi gimnazijski razred se mi zdi še preneumen.

Kmet: „Bog pomagaj! Saj ravno zato ker je neumen, sem ga pripeljal v šolo!“

Narodni pregovori in izreki. — (Nabral J. Volkov.)

Sladko v ustih, močno v srcu. (Dobro vince).

Devet ključavnic na jeziku. (Molčati zna).

Votla jablan ne omladi.

Gleda ko strah iz teme.

Polž zajca vjel.

Se gosti ko miška na kašči.

Spi ko žrd na vozu.

Z boso nogo stopil na gada.

Grablje velike, vile majhne.

Ni videl zajca v loži.

Prvi striže, drugi prede, tretji šiva.

(Dalje pride.)

Oglas.

Podpisani javljam slavnemu občinstvu da imam **15.000 divjih trt** na prodaj.

Josip Lenardič

Njivica št. 29. — p. Kojsko.

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač in trgovec

M. POVERAJ,

na Travniku št 5.

Naznanjam častitim gospodom odjemalcem in damam, da sem se preselil s svoje krojačnice in trgovine, iz prejšnjih prostorov na Travniku št. 22 v gorioznačene prostore na Travniku št. 5.

P. n. občinstvu priporočam svojo izborno zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne in dežne plašče, vsakovrstno možko perilo, srajce Jäger, spodnje hlače ter nogovnice, oficirske in uradniške priprave, sploh vse, kar je treba paradnim oblekam za vsaki stan.

Izdeluje se haveloke, sako, pelegrine in finije obleke za gospe po najnovejši modi.

Blago se prodaja na meter tako po ceni, da je z menoj nemogoča vsaka konkurenca.

Edina prodaja finih dežnikov iz tovarne odlikovane z zlato svetinjo na pariški razstavi. Vstrežem vsakemu naročilo in po vsaki modi.

Tvrdba

Konjedic & Zajec

v Gorici pred nadškofljo št. 5

priporočam svojo bogato zalogo: najboljšega štajerskega železa, železne, pocinkane, pocinjene in cinkaste ploščerine.

Okove za pobištvo, starbe, vodne žage, vse potrebščine za obrtnike, kmetijstvo, sadjarstvo, vinogradnike za jesensko in zimsko dobo.

Nagrobne križe, pečl, štedilna ognjišča, cevi, predpečilke.

Stavbeniki pozor!

Vedno sveži Portland in Roman cement. Edina zaloga železnih nosilcev (traverz), cevi za stranišča z vsemi pripravami.

Krojaški mojster

Franc Čufer

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,

izdeluje

vsakovrstne obleke za možke po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočam se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gospiska ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberl, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.
Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krémi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporočam prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl

brivsko podružnico

v ulici Duomo (pod stolno cerkvijo, nasproti trgovine Drašček).

kjer bodem mogel postreči cenj. svoje občinstvo, posebno spodnjega dela mesta ter one na deželi, bolj nego sem to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi močmi, da lahko obljubljam točno in hitro postrežbo.

V zalogi imam vedno v veliki izberi vse potrebščine te stroke kakor najfineja in navadna mila, vsakovrstne parfumarije za gospe in dame, vse po jako zmernih cenah.

Rojakom z mesta in dežele se topla priporočam udani

A. Pucelj

brivec.

prave ruske za dame in gospe

se dobé pri

J. Drufovka v Gorici

Gospiska ulica št. 3.

Naročbam z dežele naj se doda dolgost čevlja.

Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica v Gorici.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec v Vrtni ulici št. 26.

Izdeluje vsakovrstne možke obleke po vsakem kroju ter za vsaki stan.

Ima tudi bogato zalogo domačega in angleškega sukna vseh vrst za vsak letni čas.

Izdelke iz lastnega blaga jamči.

Lekarna

Cristofoletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lénost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje jé.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI
v Gorici.

Ivan Bednařik

priporočam svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Usojam si cenjenemu p. n. občinstvu v mestu in na deželi uljudno naznaniti, da sem odprl

prvo slovensko

urarsko delavnico

v Gorici, Gospiska ulica hiš. št. 25.

(v hiši in tik trgovine g. A. Kuštrina.)

V zalogi imam jeklene, nikelnaste, srebrne, tula in zlate žepne ure. Vsakovrstne stenske ure, budilke, ure z godbo in ni-halom, najnovejše in najboljše po jako zmernih cenah.

Založen sem in lahko solidno postrežem gg. krojače in šivilje z raznovrstnimi šivalnimi stroji najnovejših sistemov.

Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah s poročtvom 5 let.

Vsakovrstne poprave izvršujejo se točno in zanesljivo ter jamčim eno leto.

Rojakom iz mesta in dežele se topla priporočam udani

Jakob Šuligoj,
urar.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici odlikovan z častno diplomom najvišjega priznanja jubilejne razstave na Dunaju l. 1898. In v Gorici na razstavi l. 1900 s zlato svetlinjo izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega, za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporočam se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

Pivopivec! pozor!

Podpisani naznanja slav. občinstvu, da ima v zalogi od 15. t. m. naprej razun navadnega piva tudi neko specialiteto, katero prodaja pod imenom

Granat-Porter.

To pivo je varjeno na bavarski način ter za 5 stopinj težje od navadnega piva, pri tem pa jako finega in prijetnega okusa. Bolehnim na živcih, želodecu ter sploh slabotnim se to pivo celó od zdravnikov priporočam radi svoje sestave in redilnosti. Sploh pa zadovolji pivo „Granat-Porter“ vsakega pivopivca kot izvanredna okusna in krepka zimska pijača.

Prodaja se v sodčkih in steklenicah po jako zmernih cenah.

Za blagohotna naročila se topla priporočam

Josip Rován,
zalagatelj vrhniškega piva,
Gorica, Rabatišče št. 20.

GALOŠE